

KONINKRIJK BELGIË

ROYAUME DE BELGIQUE

ADVIES 34.290/1

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

AVIS 34.290/1

DE LA SECTION DE LEGISLATION
DU CONSEIL D'ETAT

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 25 oktober 2002 door de Minister van Werkgelegenheid verzocht haar van advies te dienen over een voorontwerp van wet "houdende diverse bepalingen met het oog op de sociale verkiezingen van 2004", heeft op 9 januari 2003 het volgende advies gegeven :

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, première chambre, saisi par la Ministre de l'Emploi, le 25 octobre 2002, d'une demande d'avis sur un avant-projet de loi "portant des dispositions diverses en vue des élections sociales de 2004", a donné le 9 janvier 2003 l'avis suivant :

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN WET

Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt ertoe een aantal, hoofdzakelijk technische, toepassingsproblemen te verhelpen die zijn gerezen naar aanleiding van de sociale verkiezingen van 2000.

Daartoe worden twee wetten op een nagenoeg parallelle manier gewijzigd.

De wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven wordt aangepast voor wat de ondernemingsraden betreft (hoofdstuk II van het ontwerp). De wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk wordt aangepast voor wat de comités voor preventie en bescherming op het werk betreft (hoofdstuk III van het ontwerp).

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Opschrift

De ontworpen wijzigingen zullen uiteraard voor het eerst gevolgen hebben bij de sociale verkiezingen in 2004, doch het temporele toepassingsgebied ervan blijft niet beperkt tot uitsluitend die verkiezingen.

Om die reden kan worden overwogen om het opschrift van het ontwerp aan te passen als volgt :

"Ontwerp van wet houdende diverse bepalingen betreffende de sociale verkiezingen".

Artikel 2

1. In artikel 2, 1°, van het ontwerp dient te worden geschreven : "1° in § 1, tweede lid, 1°, vervangen bij de wet van 22 januari 1985, worden de woorden ...;".

.../...

2. Men passe de redactie van de inleidende zin van artikel 2, 2°, van het ontwerp aan als volgt :

"2° in § 1, tweede lid, vervangen bij de wet van 22 januari 1985 en gewijzigd bij de wetten van 29 juli 1986, 30 maart 1994 en 5 maart 1999, wordt 2° vervangen als volgt :".

3. In artikel 2, 3°, van het ontwerp moet het woord "vervangen" in de plaats komen van het woord "gewijzigd".

4. In de ontworpen bepaling onder artikel 2, 3°, van het ontwerp wordt gesteld dat het betrokken vermoeden "enkel (mag) worden ingeroepen door de werknemers en de organisaties die hen vertegenwoordigen in de zin van § 1, tweede lid, 4° en 5°, (van de wet)".

De memorie van toelichting doet ervan blijken dat deze aanvulling van het bestaande artikel 14, § 2, b), laatste lid, van de wet van 20 september 1948, beoogt een einde te stellen aan "een verkeerde interpretatie van de werkelijke wil van de wetgever (...) tijdens de laatste sociale verkiezingen, zodanig dat dit vermoeden eveneens door de werkgever kon ingeroepen worden".

Deze verduidelijking neemt niet weg dat het ontzeggen van de mogelijkheid aan de werkgevers om zich op het betrokken vermoeden te beroepen verenigbaar dient te zijn met het grondwettelijke beginsel van de gelijkheid en de niet-discriminatie en dat er bijgevolg objectieve en redelijke motieven moeten bestaan die kunnen verantwoorden dat de werkgevers op dat vlak anders worden behandeld dan de werknemers en de organisaties die hen vertegenwoordigen. Dergelijke verantwoording kan niet worden gevonden in de enkele verwijzing naar "de werkelijke wil van de wetgever", zoals in de memorie van toelichting gebeurt. Het verdient integendeel aanbeveling dat in deze laatste melding zou worden gemaakt van de objectieve en in redelijkheid verantwoorde motieven die kunnen billijken dat de werkgevers inzake de inroepbaarheid van het betrokken vermoeden anders worden behandeld dan de werknemers en de organisaties die hen vertegenwoordigen.

Dezelfde opmerking dient te worden gemaakt bij het ontworpen artikel 50, § 3, laatste lid, van de wet van 4 augustus 1996 (artikel 7 van het ontwerp).

Artikel 3

1. In de inleidende zin van artikel 3, 1°, van het ontwerp schrijve men :

"1° het eerste lid, 2°, vervangen bij de wet van 17 februari 1971 en gewijzigd bij de wet van 5 maart 1999, wordt vervangen als volgt :".

2. In de ontworpen bepaling onder artikel 3, 2°, van het ontwerp dient te worden gerefereerd aan "de anciënniteit bedoeld in het eerste lid, 3°" in plaats van aan "de anciënniteit bedoeld in 3°".

In de Nederlandse tekst van dezelfde bepaling moet voorts worden geschreven "... evenals met de periodes gedurende welke een werknemer voor een beroepsopleiding in de onderneming geplaatst is door ...".

3. In de inleidende zin van artikel 3, 3°, van het ontwerp schrijve men :

"3° het huidige vierde lid, vervangen bij de wet van 17 februari 1971, wordt vervangen als volgt :".

Artikel 4

In de inleidende zin van artikel 4 van het ontwerp dient het woord "vervangen" in de plaats te komen van het woord "gewijzigd".

Artikel 5

1. In de inleidende zin van artikel 5, 1°, van het ontwerp vervange men het woord "gewijzigd" door de woorden "opnieuw opgenomen".

2. De redactie van de inleidende zin van artikel 5, 2°, van het ontwerp dient te worden aangepast als volgt :

"2° § 9, vierde lid, ingevoegd bij de wet van 17 februari 1971, wordt vervangen als volgt :".

Artikel 6

Naar analogie van de andere artikelen van het ontwerp dient de wijzigende wet van 5 maart 1999, die artikel 49 van de wet van 4 augustus 1996 heeft gewijzigd, niet te worden vermeld in de inleidende zin van artikel 6 maar bij 2° van dit artikel. Men schrijve derhalve in de inleidende zin van artikel 6, 2°, van het ontwerp :

"2° het tweede lid, 2°, gewijzigd bij de wet van 5 maart 1999, wordt vervangen als volgt :".

Artikel 7

1. Men stelle de inleidende zin van artikel 7 van het ontwerp als volgt :

"Artikel 50, § 3, laatste lid, van dezelfde wet, vervangen bij de wet van 5 maart 1999, wordt vervangen als volgt :".

2. Onverminderd de opmerking 4 bij artikel 2 van het ontwerp, moet worden vastgesteld dat niet duidelijk is wat de bedoeling is van de delegatiebepaling in de laatste zin van het ontworpen artikel 50, § 3, laatste lid, van de wet van 4 augustus 1996. Artikel 3, § 2, van de wet van 4 augustus 1996 bepaalt immers reeds wat "voor de toepassing van deze wet" dient te worden verstaan onder "representatieve werknemersorganisaties".

Indien de wetgever de bedoeling zou hebben om de Koning voor de toepassing van de ontworpen bepaling onder artikel 7 van het ontwerp bevoegd te maken om af te wijken van de in artikel 3, § 2, van de wet opgenomen omschrijving van het begrip "representatieve werknemersorganisaties", zou die bedoeling duidelijker tot uitdrukking moeten worden gebracht in het ontwerp.

Heeft de wetgever niet de bedoeling om de Koning te laten afwijken van de genoemde wetsbepaling, dan is de laatste zin van het ontworpen artikel 50, § 3, laatste lid, overbodig en dient hij te worden geschrapt.

Artikel 10

In de ontworpen bepaling onder artikel 10, 2°, van het ontwerp dient te worden gerefereerd aan "de anciënniteit bedoeld in het eerste lid, 3°" in plaats van aan "de anciënniteit bedoeld in 3°".

Artikel 11

In het ontworpen artikel 62, eerste lid, 2°, en derde lid, van de wet van 4 augustus 1996, dient in de Nederlandse tekst de verwijzing naar "de in § 2, 2° tot 8°, opgesomde redenen" te worden vervangen door de verwijzing naar "de in artikel 61, eerste lid, 2° tot 8°, opgesomde redenen".

In de Franse tekst van dezelfde bepalingen dient telkens te worden gerefereerd aan "des raisons énumérées à l'article 61, alinéa 1er, 2° à 8°" in plaats van aan "des raisons (énumérées) à l'article 61, 2° à 8°".

PORTEE DE L'AVANT PROJET DE LOI

L'avant-projet de loi soumis pour avis entend remédier à un certain nombre de problèmes d'application, principalement d'ordre technique, qui ont surgi à l'occasion des élections sociales de 2000.

A cette fin, deux lois sont modifiées de façon quasi parallèle.

La loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie est adaptée en ce qui concerne les conseils d'entreprise (chapitre II du projet). La loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail, quant à elle, subit des adaptations concernant les comités pour la prévention et la protection au travail (chapitre III du projet).

EXAMEN DU TEXTE

Intitulé

Les modifications en projet ne produiront évidemment leurs premiers effets que lors des élections sociales en 2004, mais leur champ d'application temporel ne se limite toutefois pas exclusivement à ces élections.

Pour cette raison, il peut être envisagé d'adapter l'intitulé du projet comme suit :

"Projet de loi portant diverses dispositions relatives aux élections sociales".

Article 2

1. A l'article 2, 1°, du projet, on écrira : "1° dans le § 1er, alinéa 2, 1°, remplacé par la loi du 22 janvier 1985, les mots ...;".

2. On adaptera la rédaction de la phrase liminaire de l'article 2, 2°, du projet, comme suit :

"2° dans le § 1er, alinéa 2, remplacé par la loi du 22 janvier 1985 et modifié par les lois des 29 juillet 1986, 30 mars 1994 et 5 mars 1999, le 2° est remplacé par la disposition suivante :".

3. A l'article 2, 3°, du projet le mot "remplacé" se substituera au mot "modifié".

4. La disposition en projet sous l'article 2, 3°, du projet énonce que la présomption en question "ne peut être invoquée que par les travailleurs et les organisations qui les représentent au sens des 4° et 5° du § 1 (lire § 1er), alinéa 2, (de la loi)".

L'exposé des motifs indique que l'ajout à l'article 14, § 2, b), dernier alinéa, existant de la loi du 20 septembre 1948, vise à mettre fin à "une interprétation erronée de la volonté réelle du législateur (...) lors des dernières élections sociales de telle sorte que cette présomption pouvait être invoquée également par l'employeur".

Cette explicitation n'empêche pas que le fait de priver les employeurs de la possibilité d'invoquer la présomption concernée doive se concilier avec le principe constitutionnel d'égalité et de non-discrimination et que, par conséquent, des motifs objectifs et raisonnables doivent pouvoir justifier la différence de traitement sur ce plan des employeurs par rapport aux travailleurs et aux organisations qui les représentent. Une telle justification ne peut se retrouver dans la simple référence à "la volonté réelle du législateur", comme c'est le cas dans l'exposé des motifs. Il est recommandé, en revanche, que ce dernier fasse mention des motifs objectifs et raisonnables qui sont susceptibles de justifier que les employeurs soient traités différemment des travailleurs et des organisations qui les représentent quant à la faculté d'invoquer la présomption concernée.

La même observation vaut pour l'article 50, § 3, dernier alinéa, en projet, de la loi du 4 août 1996 (article 7 du projet),.

Article 3

1. Dans la phrase liminaire de l'article 3, 1°, du projet, on écrira :

"1° l'alinéa 1er, 2°, remplacé par la loi du 17 février 1971 et modifié par la loi du 5 mars 1999, est remplacé par la disposition suivante :".

2. La disposition en projet sous l'article 3, 2°, du projet fera référence à "l'ancienneté visée à l'alinéa 1er, 3°" au lieu de "l'ancienneté visée au 3°".

Dans le texte néerlandais de cette même disposition, on écrira en outre : "... evenals met de periodes gedurende welke een werknemer voor een beroepsopleiding in de onderneming geplaatst is door ...".

3. Dans la phrase liminaire de l'article 3, 3°, du projet, on écrira :

"3° l'alinéa 4 actuel, remplacé par la loi du 17 février 1971, est remplacé par la disposition suivante :".

Article 4

Dans la phrase liminaire de l'article 4 du projet, on substituera le mot "remplacé" au mot "modifié".

Article 5

1. Dans la phrase liminaire de l'article 5, 1°, du projet, on remplacera le mot "modifié" par le mot "rétabli".

2. La phrase liminaire de l'article 5, 2°, du projet sera adaptée comme suit :

"2° le § 9, alinéa 4, inséré par la loi du 17 février 1971, est remplacé par la disposition suivante :".

Article 6

Par analogie avec les autres articles du projet, la loi modificative du 5 mars 1999, qui a modifié l'article 49 de la loi du 4 août 1996, doit être mentionnée, non pas dans la phrase liminaire de l'article 6 mais au 2° de cet article. On écrira dès lors dans la phrase liminaire de l'article 6, 2°, du projet :

"2° l'alinéa 2, 2°, modifié par la loi du 5 mars 1999, est remplacé par la disposition suivante :".

Article 7

1. On rédigera la phrase liminaire de l'article 7 du projet comme suit :

"L'article 50, § 3, dernier alinéa, de la même loi, remplacé par la loi du 5 mars 1999, est remplacé par la disposition suivante :".

2. Sans préjudice de l'observation 4 relative à l'article 2 du projet, force est de constater que la portée de la délégation énoncée dans la dernière phrase de l'article 50, § 3, dernier alinéa, de la loi du 4 août 1996 n'est pas claire. L'article 3, § 2, de la loi du 4 août 1996 prévoit, en effet, déjà ce qu'il faut entendre par "organisations représentatives des travailleurs" "pour l'application de la présente loi".

Si l'intention du législateur est de donner, en vue de l'application de la disposition en projet sous l'article 7 du projet, compétence au Roi pour déroger à la définition de la notion d'"organisations représentatives des travailleurs" inscrite à l'article 3, § 2, de la loi, il y a lieu de l'exprimer avec plus de clarté dans le projet.

Si le législateur n'a pas l'intention de laisser le Roi déroger à la disposition légale précitée, la dernière phrase de l'article 50, § 3, dernier alinéa, est alors superflue et il s'impose de la supprimer.

Article 10

La disposition en projet sous l'article 10, 2°, du projet doit faire référence à "l'ancienneté visée à l'alinéa 1er, 3°" au lieu de "l'ancienneté visée au 3°".

Article 11

Dans le texte néerlandais de l'article 62, alinéa 1er, 2°, et alinéa 3, en projet de la loi du 4 août 1996, la référence à "de in § 2, 2° tot 8°, opgesomde redenen" sera remplacée par la référence à "de in artikel 61, eerste lid, 2° tot 8°, opgesomde redenen".

Dans le texte français de ces mêmes dispositions, il convient de faire chaque fois référence à "des raisons énumérées à l'article 61, alinéa 1er, 2° à 8°" au lieu de "des raisons (énumérées) à l'article 61, 2° à 8°".

De kamer was samengesteld uit

de Heren M. VAN DAMME,
Messieurs

J. BAERT,
J. SMETS,

G. SCHRANS,

Mevrouw A.-M. GOOSSENS,
Madame

De overeenstemming tussen de
Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien
onder toezicht van de H. M. VAN DAMME.

Het verslag werd uitgebracht door de H.
W. VAN VAERENBERGH, eerste auditeur. De
nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld
door Mevr. M.-C. CEULE, eerste referendaris -
afdelingshoofd.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER,

A.-M. GOOSSENS

La chambre était composée de

kamervoorzitter,
président de chambre,

staatsraden,
conseillers d'Etat,

assessor van de afdeling wetgeving,
assesseur de la section de législation,

toegevoegd griffier,
greffier assumé.

La concordance entre la version
néerlandaise et la version française a été vérifiée
sous le contrôle de M. M. VAN DAMME.

Le rapport a été présenté par M.
W. VAN VAERENBERGH, premier auditeur. La
note du Bureau de coordination a été rédigée par
Mme M.-C. CEULE, premier référendaire chef
de section.

DE VOORZITTER - LE PRESIDENT,

M. VAN DAMME